

Inserati se sprejemajo in velja trisopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanj se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija na štem trgu h. št. 16.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr
za pol leta . . . 5 " —
za četrt leta . . . 2 " — 50

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je v Rožnih ulicah št. 25.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Osveta Slovanov.

Znana je golobja vlastitost Slovanov, ki vedno raje krivico prenašajo ko krivdo delajo, imajoč zakon krščanski o ljubezni do bližnjega in če je ta tudi največji neprijatelj, tako rekoč v svojem srci zapisan. Nov dokaz tega podali so nam ogerski Slovani v zadnjih dnevih. Kakor smo omenili že poprej, skovali so madjarski gospodje v svojem zboru članek za potlačanje vseh nemadjarskih narodnosti na Ogorskem hotéč uliti že šolski deci jezik madjarski, da bi jih tako lože odstranili svojemu jeziku ter jim tako izrovali najblažjo dedšino starišev — materni jezik. A glej — nesreča povodnji poplavlila jim je drugo glavno mesto dežele. S tem so vsaj nekoliko odvrnjene misli od pomadjarujočih namér, a vendar dvomimo, da-li odvrne ona grozna vodna prikazen Madjare od njihove blaznosti.

Kako pa se je držalo bližnje srbsko prebivalstvo proti nesrečnim Szegedincem? Srbi iz vasi Sirig Gyala, Mokrin itd. bili so prvi, ki so prihiteli po svoji močnosti, privražajoč kruh in druga jedila, da bi Szegedinci glada ne pomrli. Na tisoče madjarov napotilo se je že pred usodno katastrofo iz Szegedina, da bi si priskali drugod dela. Pribegli so celo do Novoga Sada, in tu so jih pogostovali in prencévali ravno oni, katerih ime hoče izbrisati madjarska vlada iz svoje zemlje. Taka plemenita osveta znana je samo Slovanom; a navzlic temu vendar dvomimo, bodo-li Madjari usipali

živo oglje na glavo Slovanov, — dvomimo, da-li se Madjari enkrat osramoté in pojenjajo s svojim sovražnim počenjanjem in delovanjem proti vsem slovanskim krajanom.

Še višo ceno dobil bo vzgledni čin Srbov, če pogledamo nazaj v nedavno minulo.

Dve leti je tega, ko je vlada ogerska iz srda proti Slovanom, osobito proti Srbom uvela tožbo proti jednemu prvih domorodcev Srbskih, Miletiću, obdolžujoč ga veleizdaje. Vlada ogerska ni imela niti enega dokaza v rokah, vendar dala je Miletića zatvoriti in ne samo njega, marveč tudi proti drugim Srbom osobito okolo Szegedina stanujočim odprla se je iz katerega koli vzroka sodnijska obravnava. A ravno isti Srbi, ki so bili toliko preganjani zaradi svoje poštenosti in lojalnosti, so stregli Madjarom ter jih pogostovali za prejšnja skazovanja — sovraštva. To je osveta Slovanov!

O madjarskem ustanku l. 1848 in 1849 trpela je ravno krajina v okolici Szegedina neizrekljivo. Ozemlje srbsko s krasnimi cvetočimi mesti Novim Sadom, Kladovo promenjeno bilo je v puščobo in razsutje; a takrat gospodje Madjari niso imeli niti krajcarja za bedne srbske krajane — da, mnogi kazali so še celo radost nad škodo svojih slovanskih sosedov. Cela Evropa, ki sedaj kaže toliko sočutja za onesrečene Szegedince, ki s svojim zbiranjem, kakor se kaže, več denarja nako-piči nego je bilo škode, takrat ni hotela ničesa vedeti o nesreči in bedi v Banatu in drugodi med Srbi.

A Srbi so pozabili na vse to, bili so pripravljeni storiti dobro onim, ki jim svoje neprijateljstvo pri vsakej priložnosti kažejo in oznanjajo.

Morda se končno vendar „plemeniti“ narod magjarski spozabi, morda se tudi on slednjič plemenito osveti nad slovanskimi krajan, ter jim dokaže svojo plemenito osvetu s tem, da jim neha zatirati jezik in brezsrčno gaziti pravice narodov nemadjarskih.

Duhovstvo in nova šolska postava.

Kako ima soditi katoliški duhoven o novih šolskih postavah, o tem je le ena misel, ktere pa nečem izraziti, ker bi morda spekla državnega pravdnika. Ko so se toraj vpeljale nove šolske postave, so bili vsi edini v principu, o njih izvršitvi pa ste bili dve stranki. Nekteri so bili mnenja, naj bi se vsa duhovščina popolnoma pasivno do njih zadržala, in so dejali: „Prepustimo šolske postave njih osodi, da se same ob sebi podrejo, ker niso zidane na pravem stališču.“ Vsi ti niso hoteli sprejeti nobene izvolitve v krajnih šolskih svetih. Zakaj, da je šolski „krah“ neizogibljiv, o tem je bilo eno prepričanje. Tudi jaz sem bil in sem še tega mnenja — bodočnost bo pokazala, da je resnično. Drugi zopet, in skoro večje število, držali so se principa oportunstva in so dejali: „Pri izvrševanju šolskih postav naj duhovščina vsaj toliko sodeluje, da ne bodo mogli svojega pogubljivega vpliva na narod izvrševati.“ Pri tem jih je vodila misel, da v krajnih šolskih

Ljubljanske slike.

(Dalje.)

Jezični doktor (*homo processarius*).

Dokler ni bilo hudobnih ljudi na svetu, ni bilo ne državnih pravdnikov ne sodnikov, še manj pa jezičnih doktorjev. Bog je vstvaril pa le dobre ljudi, hudobni so se sami naredili, toraj je jasno, da tuji jezičnega doktorja ni Bog vstvaril, marveč se je pozneje zaredil, kakor uš na človeku. Dandanes je pa hudobnih ljudi čedalje več na svetu, zato tudi jezičnih doktorjev; dobri ljudje jih potrebujejo le za voljo hudobnih, poštenu zavoljo nepoštenih, sami zá se bi jih nikdar ne potrebovali.

Naredi se jezični doktor iz dijaka, kakor buba (puppe) iz gosnice; ta buba, ki se imenuje koncipjent, se potem še kakih sedem let godi ali madi, da postane za pravega doktorja dosti zvižajna in ume razne paragrafe krog prstov ovijati. Z zadnjo skušnjo prejé meh in ven zleti pravi metulj, kakoršen bodi tu v obče nekoliko natančneje popisan.

Jezični doktor živi ob dolgih računih, ki se imenujejo „ekspenzari“, ktere plačujejo hudobni in nevedni, pa tudi dobri in poštenu ljudje, zadnji večidel le zavoljo prvih. Vsi skupej se imenujejo „stranke“ — menda zato, ker nobeden ne pride k njemu, če je na „pra-

vem“ potu. Brlog njegov se imenuje pisarna ali kancelija, ki ima po več oddelkov, a le eden je svetišče, v ktero smejo njegovi podložni le v sili, drugim se pa odpré, če so posebno debeli kapuni.

V tej svoji pisarni je on neomejeni vladar, za svoje osobstvo nima besedi ne preveč, ne preprijaznih, v pogovore se spušta le o posebnih nujnih prilikah. Ko vstopiš, vidiš vse pri svojih mizah sedeti in beli papir mazati s črnilom, da se le praskanje sliši. Papirja se ne zdi nikomur škoda, ker ga plačajo tako stranke, in čem več je pol, tem več je račun. Kdor tako piše, ne kupuje papirja sam. Kedar se vrata odpro, pač vse pogleda po vzroku, a vse zopet nagne glave na svoje pole, le eden vstane in te pelje k „šefu“, ki te, če ne vé, kaj bi rad, gotovo prijazno sprejme in ti ponudi stol, morda celo smodko, ali če si ž njo prišel, ti podá prižgano žveplenko fine sorte. Po razgovoru se včasih njegov prijazni obraz ves premeni in če mu tvoja reč ni po volji, te bo odhajajočega morda spremil, a k večjemu do vrat, ktere bo pa zelo trdo zaprl za tabo. Če si mu pa po volji, te bo spremil po vsi pisarni in od vseh miz se ti bodo podajali ponižni prikloni.

Nekoliko drugače je s kmetom. Ta, če ni tič, ki je že marsikaj preja tu pustil, a ga še

ima, da se dá še skubiti, se že v svetišče ne pusti; pride k večjemu do koncipjenta, pri katerem kma'u opravi kaj ali nič; v prvem slučaju mora dati are ali predplače 5 ali 10 gld., pa tudi še več, kakoršna je pravda. Predno jo doktor prevzame, se zna prepričati, da mu plača ne bo ušla, če pravdo zgubi ali dobi. Prav za prav je njemu to in uno eno in isto, vsaj v Ljubljani ni bilo še nikdar slišati, da bi se bil kak doktor zavoljo zgubljene pravde „grimal“, če je „klijente“ še toliko stala. To je tudi potrebno, kajti kje bi bil še kak doktor, če bi se vsak zavoljo kake zgubljene pravde vstrelil! Izreče se „klijentu“ obžalovanje, da ni bilo mogoče pravde dobiti, in če ta misli, da je njegov „doktor“ silno jezen na „doktorja“ njegovega nasprotnika, se zelo moti; utegne ju oba dobiti v gostilnici, kjer prav prijateljsko smejeta se na stroške drugih.

Pravde, ki jih doktor ima, so dvojne vrste: civilne in kazenske. Civilne, kjer gre le za denar, so navadno bolj mastne, tudi je prostovoljno mu sprejeti jih ali ne. Pri kazenskih pa ni tako, ker pri človeku, ki ima priti na Zobjek ali pa na Grad, če mu morda celo ne nameravajo vratú zadržniti, ni dosti perja več; take zagovarja le „ex offio“, to je: ker jih mora; potem se ravná njegova gorečnost. Če pa je tak kandidat za ječo še zmožen plačila

svetih, katerim je bil odločen precejšen delokrog, lahko še mnogo koristijo veri in narodnosti, posebno glede na pravico imenovanja učiteljev. In zatorej so se pustili voliti za predsednike krajnih šolskih svetov, dekretirati od glavarstev za krajne in tudi okrajne šolske nadzornike. (Zadnje so srečno enega za drugim odbacnili, da so poplašali bolj vnete učitelje s tem, da so jih postavili na njih mesto.) Ne smem tajiti, da so ti kolikor toliko šolstvo pridrževali na stari katoliško-nravni, narodnostni podlagi. Vendar so na drugi strani precejškovadovali, ker so pripomogli, da so se šolske postave preveč vtelesile v naš narod, kar bi sicer ne bilo.

Hvala Bogu! Še enkrat rečem: Hvala Bogu! da si je modra glavica Vestenekova izmislila famozni načrt nove šolske postave. Hvala Bogu tudi zato, da je dobila postava potrjenje. Zdaj se morajo pač tudi slepi oči odpreti; zdaj morajo pač vsi predobrohotni, prespravedljivi spoznati, da z liberalizmom ni paktiranja — pomoliš mu prst, zgrabi za celoročno! Duhovski kolegi! berite čudna poročila o izvršitvi šolskih postav po drugih deželah, postavim na Dolnje-Avstrijskem (Kristusova podoba v šolah na Dunaji!); ali vam ne bodo lasje po konci stali?

Stavim, da bi jo radi tudi pri nas tako daleč zavozili. Ali hočete še svojo roko podajati za take namene? Nikakor ne! Slišal sem mnogo veljavnih glasov, ki svetujejo, naj precej, kakor hitro se razglasi Vestenekova šolska postava, vsi duhovni, kateri so izvoljeni za predsednike krajnih šolskih svetov ali za krajne šolske nadzornike (vsaj jih je čez 100!) odpo vejo se svoji imenitni, dobro plačani, častni službi. Jaz jih vem mnogo, ki bodo to storili. Policijske službe, namreč otroke strahovati za šolske zamude, mi nikomur na ljubo ne bomo opravljali. Sapienti sat!

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani 9. aprila.

V Gradcu je spisal neki profesor **Gumplovič** knjižico, v katerej pobija pravice av-

strijskih narodov do njih jezika, in zagovarja splošno ponemčevanje, odkrito germanizacijo! Ta Gumppec — pardon — Gumplovič pravi, da slovanski jeziki še niso dosti izobraženi (pogreta rihta, je že Dežman dostikrat povedal), in da je treba za celo Avstrijo upeljati en sam državni jezik — seveda nemščino. Gumplovič pravi, da se slovenski pisatelji le za to boré zoper nemščino, ker se nemške konkurence bojé. Na to mu je treba odgovoriti, da nam slabi nemški listi, kakor „Laib. Tagblatt“, ki je hitel to arogantno knjižico v razgovor vzeti, prav malo konkurence delajo, in da bi sploh ti listi ne mogli živeti brez posebne podpore. Če mi svarimo občinstvo pred dunajskimi časniki in drugimi nemškimi deli, storimo to le, da obvarujemo naš narod pred strupom mišljenja in laži, kakor se razprostira po teh časnikih. Kako malo pa se mi konkurence nemškega duha bojimo, se vidi dosti jasno iz „Slovenca“, ki tolikokrat priporoča dobre nemške časnike in knjige. Trditev tega gumpca — Gumploviča, da mi zavračamo nemško knjigo, samo da moremo svojo spečati, je tedaj lažnjiva. Če je naša knjiga ravno tako dobra, ko tuja, potem bomo raje segli po svoji domači, če je naša boljša, toliko prej; dobra nemška knjiga je še zmirom spoštovanje našla pri nas, toliko pri ljudstvu, kakor pri časnikarstvu. Knjige in časopise pa, ki naš verski čut žalijo, ljudsko pravost spodkopujejo ali pa k sovraštvu in zaničevanju slovanskega naroda napeljujejo, take bomo zmirom preganjali, — in žalibog, da se te vrste literatura na Nemškem najbolj goji in kultivira, tako da si včasih res želimo, naj bi bil kitajski zid med nami in med Nemci.

Tudi misel Gumplovičeva, naj bi se vpeljala nemščina kot državni jezik, ta misel ni originalna. Izvira iz Amerike, kjer je v severnih državah uvedena angleščina kot državni jezik. Ta izgled so potem posnemali Madjari na Ogerskem. Pomisliti pa je treba, da je v zveznih državah 40 milijonov ljudi, in od teh jih 35 milijonov takih ki so ali rojeni Angleži ali pa vsaj temu jeziku od mladega privajeni. Drugače pa je v Avstriji, tu bi se po nasvetu Gumploviča jezik manjšine povzdignil za dr-

žavni jezik. Če je Nemcev sedem milijonov, štejemo pa Čehe in Poljake vkup, ki skor enako govoré, jih je pa osem milijonov. Tedaj osem milijonov Čeho-Poljakov naj se ukloni pred sedmimi milijoni Nemcev?

Pa zdaj še nismo šteli Slovencev, Rusinov, Dalmatincev, Italjanov. Pojdi se solit, Gumplovič s svojo odkrito in očitno germanizacijo! Ko bi Avstrija tvoj nasvet sprejela, poostrilo bi se narodno nasprotje tako, da bi znalo za nekatere — profesorje in druge ob davkih živéče ljudi nepovoljne nasledke imeti. Žali nas, da se ravno v Gradcu take brošure pišejo, ker tam je prav za prav vseučilišče Slovencev, ki bi se moralo pa v Ljubljano predstaviti. Graški profesorji naj bi raje gledali, da z nami dobri prijatelji ostanejo, ker nam je njih vseučilišče tako že v želodcu, kjer se nemška propaganda dela, posebno s takimi knjižicami. Naj le tako naprej delajo, vsaj bo prej konec, in stvar bo prej dozorela!

Našim poslancem pa priporočamo, naj se že kmalo potegnejo za slovensko vseučilišče v Ljubljani, da ne bodo naši mladenči prisiljeni, poduk jemati od takih zagrizenih slovonožrcev, kakor je ta prof. Gumplovič (res nemško imel) v Gradcu.

Česka. Nedavno so česki škofje skupaj naznanili sveto leto v pastirskem listu, in skupaj se obrnili do ministerstva, naj se duhovnom vendar že vravná dostojna plača; posebej je na to kardinal Schwarzenberg, ki je te dni obhajal svojo sedemdesetletnico, priporočil vernikom svojim Petrov penez z ozirom na posebne potrebe svetega prestola, in v lastnem pismu razložil jako presérno tudi svečanost sv. Janezu Nepomučanu na čast v spomin tretjega jubileja, kar je bil povzdignjen l. 1729 med svetnike. Tako tudi stari škof Bodjeviški Jirsik opisuje to slavnost, ktera se bode obhajala na rojstnem mestu sv. Jana pa v Pragi na grobu njegovem celi mesec majnik, kar bode gotovo vernim Čehom na mnogo duhovno korist.

Vnanje države.

Med **Francozi** in **Angleži** se je vnel nek prepir. Iz prva že zato niso ene misli,

— ne glede na to, bo li dobil ali zgubil, se poprime njegove reči z vso svojo govorniško in juristično močjo in če je klient še tako črn, vedel bo najti na njem vendar še kaj belega in hvale vrednega; ni treba, da bi to sam verjel, da le sodnija ali porotniki verjamejo. Če je v kakem paragrafu le kaka luknja, brž jo stakne, da bi njegov klient skoz njo ušel, in čeravno je zatoženec tudi po njegovih mislih kriv, bo vendar ponosen na to, da ga je s svojo zgovornostjo in bistroumnostjo „izkopal“, in mu tudi reče: „vidiš, sreča tvoja, da sem te jaz zagovarjal, drugače bi bil ti gotovo obsojen.“

V javnem in političnem življenji je „doktor“ celó važna oseba. Ker ne zmanjka hudobnih in pravde željnih ljudi, je tudi on materialno trden, vzlasti če si je pridobil dobro ime bodi si po svoji spretnosti, bodi si po politični veljavnosti. Prvo je mnogo težje od drugega, zato je malokteri edino le advokat, večidel se stavlja v politiki na višje, če ne na prvo mesto, ker je že z doma navajen prepira, o katerem živi. Po tem se loči tudi v nemškutarja, narodnjaka in tihega; zadnji živi le ob svojih klientih, za vse drugo mu ni nič mar; njegovo prepričanje je namreč to, da se bodo ljudje pravdali, dokler bo svet stal, naj bo večina v Ljubljani nemčurska ali slovenska, čemu se bi torej tu ali tam zameril? Prva

dva sta si le v tem enaka, da se v njunih pisarnicah piše samo nemški in da se klienti sprejamejo brez ozira na narodnost in politično mišljenje; kedar se pa srečata na političnem polji, sta si huda nasprotnika.

Oglejmo si jezičnega doktorja nemškutarja v političnem življenji. To ti je gospod, da se mu kar vidi. Po svojih opravilih in zvezah ima veliko vpliva pri volilcih, katerim — če ne naravnost, pa vsaj lahko umevno žuga ali miga, kakor je tu ali tam potrebno. Zato postane mestni svetovalec, deželni poslanec, deželni odbornik ali celó državni poslanec. Na taki stopinji se njemu bolje godi nego volilcem, in to je posebno dobro za mesto, deželo in državo. Kdor tega ne verjame, plača groš. Razen tega slovenski jezik tako časti, da brez potrebe ne ene besede slovenske v usta ne vzame in tudi svoji kanceliji velj enako ravnati z njim; v njegovi nazočnosti se ne sme govoriti ali če se že govori, se on dela, kakor da bi ne slišal, ker noče biti greha zoper nemčurski princip deležen. Po njem se ravna vsa njegova rodovina od gospe „doktorice“, kateri moraš v nagovoru vselej dati ta priimek, do najmanjšega otroka, s katerim slovenski govoriti je še poslom strogo prepovedano.

V političnem življenji se toraj ta povsod odločno stavi na čelo narodnih nasprotnikov in ker so mu vladne zvezde mile, tudi večidel

dospé do zaželenega cilja. Le ta pa tam se kteremu primeri, da o volitvah propade in odide z dolgim nosom, pa tega ni kriv on, pač pa njegovi volilci, ki marajo za nedene besede in zlate obljube in so tako neprevidni, da mestu njega volijo rajše najpriprostejšega človeka, ki komaj vé, kaj je paragraf.

Njegov narodni vrstnik je v drugem mu čisto podoben, le da ima za narod več srca ali ga vsaj kaže. V Ljubljani je redek, pa po ljudstvu vendar bolj cbrajtan, ker vsaj slovenski zna in se ne sramuje govoriti, če prav se tudi v njegovi pisarnici piše le nemški in to bojé iz „oportunitetnik oziróv“, ker je bolj koristno in sodnije nemške spise rajše vidijo in bolj razumejo od slovenskih. V političnem življenji ta ne dosega svojega nemčurskega vrstnika, vsaj ni tako drzen ko oni, in če se že spenja po častnih in tudi mastnih javnih službah, je pri tem bolj pohleven ter vedno gleda nazaj, če je za hrbtom še vse varno in bi s svojim velikim pogumom spredej ne zgradil kake poti zadej. Previdnost je zlata vredna, predrzen je le tolovaj, kteremu se ni za ničesar bati, ali človek, ki ima za sabo policijo, žandarje ali celó vojake. Zato se nikjer preveč ne izpostavi in včasih „ne reče ne tók in ne tók, da ne bi pozneje kdo djál, da je tók ali tók rekel.“ Če pa že zleze na kako višjo stopinjo, ostane značajan in ne pozabi volilcev ter se

ker Francozi podpirajo Grke, Angleži pa Turke, poslednji pa Grkom nečejo nič privoliti. Zdaj so pa še Francozi zasedli nek majhen otok na afrikanjskih obalah; Angleži pa pravijo, da je otok njihov. Angleži so takoj poslali eno vojno ladijo tje, pa Francozi so jo zapodili. Stvar še zdaj ni rešena. Nekteri že govoré, da je francosko-ruska zveza gotova, in da Francozi zato tako pogumno postopajo.

O Četevaju. kralju Zulukafrov, se pripoveduje, da se hoče podati. Nasprotno pa se vojska v Afganistanu še vedno krepko nadaljuje. Vspehov nemajo Angleži nikjer pokazati.

Rim. Kakor lani o živi potrebi, da se v prvih šolah podučuje katekizem katoliški, tako so spet letos 25. marca papež Leon XIII. pisali vesoljnemu svojemu rimskemu namestniku kardinalu Monaco La Valetta posebno poslanico o šolah rimskih, in ustanovili neki odbor, kteremu bodi skrb zanje. Spoznavši, da se verstvo zanemarja v šolah, da se vanje vsiljuje krivoverstvo in celo brezverstvo, priporočajo lastnemu odboru pod nadzorništvom omenjenega kardinala, kako naj si prizadeva da se ta napaka odpravi in da se mladina podučuje v pravem katoliškem duhu na blagor človeštva. Konzistorij, v katerem bode imenovanih več novih kardinalov, med njimi sloveča dr. Hergenröther pa dr. Newman, ima se obhajati 21. aprila.

Izvirni dopisi.

Iz Ljubljane, 8. aprila. (K volitvam.) Ljudje so bolj pripravljeni, slovenske kandidate voliti, kakor nekda; to se precej vidi. Situacija se je na bolje obrnila; tudi iz Dunaja ni posebno mrzlega vetra, deželno predsedništvo je bolj nevtravno in pravično proti naši stranki, nego je bilo pod prejšnjimi predsedniki. Narodnim uradnikom se letos ni treba bati, ker smo že omenili, da Taaffe nema nič zoper nas. Po vsem tedaj naša stvar dobro stoji. Pa manjka nam letos agitatorjev, kakor še nikoli. Še tistim, ki kaj delajo, se polena pod noge mečejo. Kakor slišimo, agitira P. po predmetji za nasprotno stranko; za našo se

kaj malo stori. Še k volilnim shodom ne pridejo, vsak se izgovarja, da nema časa. Kaj tako daleč smo, da nobeden nema ene ure v celem letu na razpolaganje za domovino? Na tak način ne bomo daleč prišli. Hvala Bogu da imamo vendar še nekaj mož, ki kaj storé, čeravno jih je malo. Trudu teh mož se imamo zahvaliti, da imamo v mestnem zboru 10 naših odbornikov. Kedar bodo ti možje opešali, bomo pa še tisti deset zgubili. Kakor je videti, zagnezidila se je med nekatere volilce neka mržnja do nekterih oseb v agitacij-kem odseku; — tu je vendar treba naglašati, da naj se loči oseba od stvari, in da dobra stvar in občni blagor ne sme zaradi osebnosti škode trpeti.

Vkljub vsem tem zaprekam pa imamo nado, da bomo mnogo volilcev pridobili in da bodo volitve za nas častno izpadle.

Brez dela pa ni nič, zato naj dela vsak v svojem krogu, da ne bo vse delo slonelo na enih ramah.

Ilirska Bistrica, 5. aprila. Ilirsko-bistriško-trnovska čitalnica se je zedinila z županstvi Bistrica-Trnovo ter veselico 24. aprila t. l. na čast Njunema Veličanstva, presv. cesarju in cesarici o priliki Njune sreberne poroke s sledečim programom priredila:

Dne 23. aprila ob 8. uri zvečer gre po Bistrici in Trnovem godba; med tem ste obé vasi razsvitjeni in iz možnarjev se 21krat vstreli. Zažgó se na holmcih kresovi. — Dne 24. aprila naznanja pritrkovanje zvonov ob zori slovesni dan; med tem se iz možnarjev 21krat vstreli. Godba obhodi vasi. Ob 9. uri zjutraj slovesna sv. maša z zahvalno pesmijo. Med mašo spuste se 5krat možnarji, vselej po 3 strele. Pri maši poje moški zbor. Po maši se pelje v procesiji z zastavami šolska mladina v čitalnico, kjer se bodo otroci z jedili okrepčali in potem na prostem peli in deklamovali.

Pred otročjo veselico kratek nagovor učitelja do mladine o pomeni slovesnosti.

Ob dveh popoldne po otročji veselici prične se za povabljenе goste slavnostni obed; za krasni spol posebej tako zvani „damen-piknik.“ Pri določenih napitnicah slavnostnega banketa se strelja in godba svira pri prvi na-

pitnici cesarsko pesem, pri drugih napitnicah druge primérne.

Ob 4. popoldne je „beseda“ s tombolo, katero dá čitalnica. Program te „besede“ je: 1. Deklamacija. 2. Moški zbor. 3. Krst pri Savici. 4. Moški zbor. 5. Tombola. — Zvečer plesni venček. Ustopenina prosta.

Iz Glomoča, 31. marca. Sklicaje se na zadnji dopis in preden prestopim v drugi mesec, hočem omeniti še eno ekspedicijo, ki se je bila zgodila tudi še mesca marca. 9. t. mesca je bila odrinila polovica stotnije z osmimi konji pod poveljstvom gosp. stotnika in sicer v Čifluk. Namen je bil preiskava in odvzete še kje skritega orožja nam in ljudstvu v večjo varnost pred roparsko druhaljo in v obdržanje splošnega miru in reda. Pot tje peljala je skoz „Čmernico planino“, prvi dan do Pribilja. Pri vходу vsake vasi so bile razposlane preiskavne patrole. Marsikteri vojak si je tudi iz radovednosti dovolil v bivališče haremov pokukati, misleč, v tistih videti drugi raj. Toda ni tako, kot si ljudje predstavljajo. V temnih sobicah čepi to ženstvo (rad pa verjamem, da ima pri prav imenitnih boljše); suha postava in blede obraz jasno pričata, da jim tako življenje v zaporu niti k zdravju niti k zadovoljnosti ne pripomore, toda verska zapoved je; zato tudi starosti ne včaka, tudi ne sme, ker vsled korana stare ženske ne doidejo v raj. Ako je bil njen poveljnik (mož) pričujoč, vrgla je hitro zagrinjalo čez obraz, nasprotno pa se ji ni nič kaj mudilo in žalijočim pogledom je naznanila, kako da si želi biti prosta in tako doseči človeško vrednost. Pri pomanjkanji otrok in dela imajo navadno kako telce ali kozo v izreji, ktera vživa vso materno ljubezen.

Da se pa k prejšnji stvari vernem, naj omenim, da je bila ta ekspedicija brez pravega službenega sadu; bila je pa vsled naravnih spremenov spomina vredna. Prenoevanje je bilo pa sploh po zadnjič omenjenem načinu, toraj je bilo malo spanja. Pot je bila začetka težavna, do Pribilj vedno v hrib, pri skoro meter visokem snegu; še bolj so pa trpele naše mule, ktere so bile obložene z

bolj briga za javno kritiko, kakor njegov vrstnik nemškutar, ki je zdaj še ob vlado naslonjen.

Jezičnemu doktorju po opravili najbližnji in deloma še nad njim je

bil je žnik ali notár (advocatus privilegio sigilli). Še pred malo leti je bil ta mož veliko manj potreben, nego zdaj. A po novi postavi nobena pogodba več obširnosti ne velja, če ni pri notarju spisana ali vsaj podpisana in s pečatom potrjena. S tožbami se ne peča, on ima le mirne „stranke“ in če se v njegovi pisarni razbesedijo in pričakajo, jim to zaračuni po uri. Pri njem se „delajo pisma“, ženitvanska, prodajalne, izročevalne pogodbe, odstopninska pisma in še marsikaj družega, na čemer mora biti kolek (štampelj). Oporoke (testamente) dela tudi po hišah, isto tako izvršuje zapuščine, vodi razprodaje, brani rodbinska pisma in skrivnosti itd. Državi za služi veliko, zakaj bi tudi sebi ne? V družbinskem, javnem in političnem življenji je podoban advokatu — le s tem razločkom, da če je naroden, se delajo pri njem tudi slovenska pisma, ako jih „stranka“ zahteva: če je nemškutar, stori to nerad in le, če se splača, in si še potem roke umije. Kancelija in osobstvo vse kakor pri advokatu. Doktorske diplome mu ni treba, že lahko brez nje opravi in „stranke“ mu vendar pravijo „doktor“, pa

se vsak drugi tudi prikupi, ako ga ogovori za „doktorja“, če prav to ni. Splošno pa je tudi on le zato na svetu, ker ljudje drug drugemu ne zaupajo. Če bi povsod veljala še „mož beseda“, bi tudi njega treba ne bilo, ker se na gole in poštene roke ne pritiskajo pečati in besedi od možaka možaku dani ni treba legaliziranja ne koleka.

Koncipijent (candidatus processarius nec non capellanus advocatorius vel notariatus) spada k tema obema zato, ker še ni to, za kar se pripravlja. Priimek „doktorski kaplan“ se mu spodobi zato, ker je večkrat tudi že doktor, pa še nima „konkursa“, t. j. zadnje skušnje in te ne sme narediti prej nego mu preteče postavno število let. Pri vsem tem pa opravlja posel svojega predstojnika, včasih se po njegovi spretnosti ceni celo vrednost pisarne — posebno, če ima „doktor“ sam preveč drugih opravil ali mu je o novih postavah že umoslabil. Takemu „šef“ le podpisuje in jemlje odgovornost za njegove grehe na svoje rame. Plačevan je v primeri dobro — vzlasti če zna razen tega še drugih imenitnosti kaj. Zato se pa tudi postavlja in dekleta — pardon gospice se rade ozirajo po njem, kakor on po njih. Navadno pa iz vsega tega ljubkovanja in norenja nazadnje nič ni, vse se razleti in če postane sam advokat ali notár in se razglasi, da

se bo oženil, osupne ves ženski spol s svojo nevesto, ker je večidel čisto druga, nego je svet pričakoval, in je v letih svojega fantovanja še poznal ni. Po poroki velika nevolja med prejšnjimi znankami njegovimi, zamera vsaj po polovici ulic, v kterih stanuje.

Politične barve je po večem upijoče narodne, ker vsaj na Kranjskem nemškutarji ne rode več takih sinov, da bi spravili se do „doktorstva“, jim duh prej opeša. Če pa ni odločno naroden, je to vsaj na skrivnem in čaka, da bo mogel roge pokazati. Ako je pa nemškutar, sme k večjemu med kazinarji kje v kotu stati, če je spodobno oblečen, namreč v fraku in cilindrom v roki, ter na plesu čakati, da ktera bolj obnošena kje na klopi obsedi, da jo potem sme parkrat zasukati. Sploh pravega duha, prave živahnosti ni drugje nego v narodni krvi, po narodnih žilah, vse drugo je polževo, prenapeto, nenaravno, tuje. Zato upajmo, da bomo imeli v Ljubljani kedaj več narodnih advokatov in notarjev, nego jih je zdaj. Vsakako pa se držimo nemškega pregovora „unter zvei Uebeln das kleinere wählen“ in če že moramo k advokatu ali notarju, idimo k narodnemu, ki ima narodnega koncipijenta.

(Dalje prih.)

Ednevnem živežem, in mnogokrat je breme eno ali drugo potlačilo. Od Pribilj je šla pot skoz 6 ur doli z najlepšimi smerekami, bukvami itd. gosto zaraščen gojzd. Pustivši taistega za seboj, odprla in predstavila je narava vso svojo lepoto. Ko smo dozdej koračili po globokem snegu, samotnem gojzdu in v mrzlem vremenu, stopili smo kot naravnost v poletje. Solnce je stalo visoko in lepa „Plivska“ dolina, v kateri izvirajo šumeči studenci omenjene vode, razprostirala se je pred nami. Snega ni bilo več videti, in toplota nam je ogrela omrzele ude. Večina drevja je že skor zelenelo, vijolice in druge zgodnje cvetice so že ponižno cvetele in s svojim prijetnim duhom nas vabile na trgateg; in res vsaki si je želel imeti šopek. Srce vsacega pa je še le poskakovalo, ko smo koračivši po tej pisani trati, ogledali znane hribe, kjer je zastava našega sl. polka si naj lepše lavore natrgala in si spletla venec, kateri jo bode kinčal, dokler se bode slovenski govorilo. Videli so se namreč hribje, kjer je šlo 5. in 7. avgusta l. l. za življenje in smrt, stopile so v spomin one ure, kjer je dobil naš sto in stoletni sovražnik britek udarec v povračilo nekdanj našim prededom storjenega zločina. Milo se je pa nasprotno storilo vsakemu, ko smo videli kraje, kjer ta ali uni počiva oddaljen od svoje domovine, ker nezgoda mu je naklonila tukaj častno smrt ga položivši v prezgodni grob. Dospevši tretji dan na večer v Čifluk, storili smo, kakor povsod svojo nalogo, in ker ni bilo nič sumljivega slutiti, vrnilo smo se precej drugo jutro. Marsikteri bi bil raji tam ostal, ker resnično ni daleč okoli tako prijetnega kraja. Tudi ljudje so bili vsi bolj prijazni; odločili so se od tukajšnjih po posebni pridnosti in večji snažnosti; videlo se jim je, da se trudijo pridobiti sad iz tamošnje rodovitne zemlje.

Domače novice.

V Ljubljani 10. aprila.

(*Taaffe in Pirker.*) Še ni dolgo, kar je minister Taaffe rekel, da ne trpi, da bi uradniki kazali kako sovraštvo do Slovanov; to pa Pirkerju ne brani, da v stari svoji zagrizenosti agitira po predmetjih zoper narodno stranko. Se ve da Pirker ima družega gospodarja, namreč Stremayra, in pri naučnem resortu se nemškutari še s polnim parom naprej. Taaffe in Stremayr, wie reimt sich das zusammen?

(*Narodnim uradnikom na znanje.*) Da bodo narodni uradniki mirno volili, naj jim bo povedano, da je narodna stranka pripravljena braniti jih, ako bi se jim pri svobodni volitvi kake zapreke stavile, in da se bomo, če treba, telegrafično obrnili do gospoda ministra notranjih zadev, grofa Taaffeja.

(*Nemškutarski kandidati.*) „Laibacherica“ poroča, da se je vitez Schöppel odpovedal kandidaturi — morda je to veselo znamenje, da ministru Taaffeju ni ljubo, ako c. k. uradniki kandidirajo! Iz tega naj spoznajo naši narodni uradniki, da Taaffe ni naš sovražnik in naj le brez strahu volit pridejo. Saj se ravno kar iz Prage poroča, da je Taaffe obljubil, da boče vlada pri prihodnjih volitvah čisto nevtralna ostati, vsled česar je velika poparjenost med češkimi nemškutarji. Namesto Schöppela so postavili Gariboldija za kandidata in poleg tega še prejšnja dva odbornika, znana čvekača dr. Keesbacherja in pa Leskovica. Za tretji razred pa so: Albin Achtschin, Otomar Bamberg in pa Mathian, ki so že večkrat ploh vlekli, pa ga bodo tudi letos. — Za prvi razred so nemškutarji postavili tri

prejšnje kandidate (doktorje Suppan, Suppantšitsch in Schrey), na novo pa g. Jos. Lukmana, ker se je dosedanji odbornik Mahr kandidaturi odločno odpovedal. Ta odpoved je nekako čudno znamenje, kajti gosp. Mahr je bil dozdej eden najhujših nemčurskih agitatorjev.

(*Miroslav Hubmajer in konec macedonskega vstanka.*) Iz prijateljskega pisma našega rojaka Miroslava Hubmajerja iz bolgarske Macedonije izvemo, da je Rusija strogo zapovedala, da se morajo okolo Bosiljevega grada zbrane vstaške čete raziti. Hubmajer sam, kot glavar njihov moral je to zapoved izvršiti, in je res dne 20. marcija t. l. iz Bosiljevega grada odpotoval skoz Kiostendil v Sredec, kjer ga je namestnik kneza Dondukov Korsakova, general Domontovič jako prijazno sprejel ter mu povedal uzroke, zakaj je morala Rusija tako ravnati. Po posredovanju episkopa Natanaila Ohrickega, bivšega predsednika ustaskega odbora, vstopil bode Hubmajer sedaj bržkone v bolgarsko armado ali pa v rumeljsko milico za artilerijskega oficirja. Dotični odlok kneza Dondukov-Korsakova se še pričakuje.

(*Revščina.*) Zadnjič smo že omenili, na kako slabih nogah je tukajšnje nam tuje društvo „filharmonikarjev“. Kakor si sami niso upali napraviti o bakljadi serenade pred stanovanjem gosp. deželnega predsednika, tako si tudi ne upajo napraviti nobenega koncerta brez druge pomoči. Kedar je v Ljubljani nemško gledišče, jim morajo v glavnih točkah priti na pomoč glediščni pevci in pevke, če pa teh ni, si naročajo takih pomočnikov iz drugih krajev. Tako so tudi ta pot, ko so sklenili napraviti koncert, prosili znanega bivšega tenorista zagrebške opere g. Grbica, pomoči in ta jim jo je tudi obljubil ter sodeloval pri koncertu. Gospod Grbic živi zdaj v svojem rojstnem kraju, v Cirknici na Notranjskem, kjer je predsednik narodne čitalnice, zato se tam bolj čudimo, kako da „filharmonikarjem“ ni odrekel.

(*Umrl*) je na svoji fari v Zagradcu po slovenskem svetu dobro znani pisatelj in odbornik slovenske Matice, častiti gosp. župnik Jan. P a r a p a t po kratki bolezni. Morda nam kdo kaj več poroča o njem. Bil je silno delaven, vzlasti za Matico se je zelo brigal. Zopet zguba za narod! Bodi mu zemljica lahka!

(*Dežman.*) stari renegat, brez katerega ljubljanski nemčurji ne morejo izvršiti nobene volitve, je že oni teden z vlakom prisopihal z Dunaja v Ljubljano in precej prijel v roko svoje „proklote grablje“. Tudi razni penzionisti so si namazali svoje stare pete in letajo po mestu okrog volilcev, kakor da bi bili zmožni služiti še leta in leta. Kaj bo neki k vsemu temu rekel minister grof Taaffe!

Razne reči.

— Dar. Presvitli cesar so za mladenško juhovsko semenišče v Trstu darovali 300 glid.

— „Slavjanin“ se bode imenoval nov bolgarski list, kateri bode jel izhajati 1. maja t. l. v Ruščuku pod vredništvom F. H. Stančeva. List je namenjen književnosti in nauku, ter bode razpravljal o narodnih potrebah, o izobraževanju in umskem razvijanju, o šolah in pedagogiki, sploh o narodnem življenju. Na leto bode veljal 12 frankov, izhajal pa vsako soboto.

— Tirolska žaluje, kajti v malo dneh sta ji umrla oba izvrstna škofa. Še je knezoškof v Trientu Riccabona na parah, že

je cvetno nedeljo dopoldne umrl v Briksnu preblagi knez in škof dr. Vincencij Gasser, rojen l. 1809, škof od l. 1856 je Tirolcem bil z besedo in dejanjem iskreni pastir in vodnik in živo ga bodo pogrešali pravi katoliki vsi.

— Strašen ogenj je v sredo 2. aprila v malo trenutkih pokončal v Cirkovski fari skorej celo vas spodnjo Gorico. Nek šestletni otrok si je blizo slame zakuril in zgorelo je 16 hiš.

— **Bosanska pesem.** Bosanske kristjanke pojo sledečo pesem:

Avstrija sveta
U Serajevo šeta,
U Serajevskem gradu
Turčin guli bradu,
Adži Lojo vraže!
Soldati te traže (iščejo).
Odišel je u pasigojno,
Nek onda lojla (vagabundira).

— **Maček in skobec.** V Šiški je skobec zgrabil mačka in ga po zraku odnesel. Maček je vokal in tožil: „obrniv, se bo obrniv, obrnav, se bo obrniv —“. Skobca je bilo vendar teže preveč, zato postavi mačka na tla, da bi si odpočil. Maček pa, ko čuti tla pod seboj, plane na skobca, ga zgrabi za vrat in ga nese domu. Tako se je res „obrnilo“, kakor je maček rekel.

Umrl so:

V vojaški bolnišnici Janez Petrovič, topničar 11. artilerije, za pljučnico.

Telegrafične denarne cene 7. aprila.

Papirna renta 65.45 — Sreberna renta 65.90 — Zlata renta 77.60 — 1860letno državno posojilo 118. — Bankina akcije 811 — Kreditne akcije 247. — London 117.10 — — Ces. kr. cekini 5.54. — 20-frankov 9.33.

Denarstvene cene 7. aprila.

	Denar.	Blago
Državni fond.		
5% avstrijska papirna renta	65.55	65.60
5% renta v srebru	65.90	66.—
4% renta v zlatu (davka prosta)	77.85	77.90
Srečke (lozi) 1854. l.	115.25	115.50
„ „ 1860. l. celi.	118.25	118.50
„ „ 1860. l. petinke	127.50	128.50
Premijski listi 1864. l.	153.—	153.25
Zemljiščne odveznice.		
Štatarske po 5%	99.50	100.50
Kranjske, koroške in primorske po 5%	91.50	—
Ogerske po 5%	83.50	83.75
Hrvaške in slavonske po 5%	87.—	88.—
Šedmograške po 5%	77.25	78.25
Delnice (akcije).		
Nacionalne banke	804.—	805.—
Unionske banke	75.—	75.25
Kreditne akcije	239.—	239.25
Nižoavstr. eskomptne družbe	—	—
Anglo-avstr. banke	104.—	104.50
Srečke (lozi).		
Kreditne po 100 glid. a. v.	164.75	165.25
Tržaške „ 100 „ k. d.	118.50	120.—
„ „ 50 „ „ „	61.—	63.—
Budenske „ 40 glid. a. v.	37.50	38.—
Salmove „ 40 „ „ „	46.75	47.25
Palfi-jeve „ 40 „ „ „	35.75	36.25
Clary-jeve „ 40 „ „ „	36.50	36.75
St. Genois „ 40 „ „ „	36.—	35.—
Windischgrätz-ove „ 20 „ „ „	30.75	31.25
Waldstein-ove „ 40 „ „ „	27.—	27.50
Srebro in zlato.		
Ces. cekini	5.54	5.55
Napoleonsd'or	9.33	9.33

Poslano.

Častitemu občinstvu naznanjam, da sem vzel v svojo zalogo

dovski gips ali mavec

(Lengenfelder Gips)

iz tiste jame, iz katere je do zdaj prodajal Janez Janža vulgo Železnik ter ga prodajam po vsakokratni tržni ceni. Za dobro blago sem porok

(2)

Janez Majdič,

trgovec v Kranji na Gorenjskem.